

Кучерак Ірина Володимирівна,
кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Останні десятиліття в Україні ознаменувалися низкою освітніх реформ, поміж яких – впровадження інклюзивного навчання як особливої філософії освіти, що забезпечує рівноправний доступ до навчання та реалізацію 157 природного потенціалу кожного здобувача освіти незалежно від особливостей розвитку та наявних психофізичних порушень. Впровадження інклюзивного навчання – достатньо складне завдання, яке потребує не лише удосконалення нормативно-правового забезпечення, але й оновлення матеріально-технічної бази освітніх закладів, належної фінансової підтримки і, безперечно, забезпечення відповідного рівня підготовки педагогічних працівників. Останнє потребує особливо пильної уваги, адже до цього часу педагоги не мали досвіду навчання учнів із особливими освітніми потребами.

Відповідно, з'являється потреба у перегляді самого поняття педагогічної майстерності як найвищого рівня педагогічної діяльності. Адже відтепер вагомую складовою педагогічної майстерності учителя постає інклюзивна компетентність. Теоретичні і практичні аспекти формування інклюзивної компетентності педагога послужили предметом вивчення багатьох досліджень науковців. Поміж ними – О. Казачінер, Н. Фіголь, Ю. Бойчук, О. Савицька, З. Удович, І. Калініченко. Проте, зважаючи на аналіз наукової літератури та практику впровадження інклюзії в практику освітніх закладів, доводиться

констатувати необхідність у додатковому вивченню даного питання, особливо, зважаючи на оновлення законодавчої бази. Означене зумовлює актуальність порушеної проблеми та вибір теми дослідження.

У науковій літературі інклюзивну компетентність розглядають як інтегральну якість особистості, важливу складову якості підготовки фахівців, що поєднує декілька компонентів – когнітивно-операційний, мотиваційно-ціннісний, рефлексивно-оцінний [1; с. 69].

Розглянемо більш детально кожен із перелічених компонентів. Когнітивно-операційний: для забезпечення високого рівня інклюзивної компетентності важливим є наявність цілої низки знань, умінь та навичок. Насамперед, це знання законодавчої бази, що регламентує організацію інклюзивного навчання в Україні, низки міжнародних документів, що стосуються інклюзії та є ратифікованими у нашій державі.

Мотиваційно-ціннісний: важливим є формування мотиваційно-ціннісного компоненту інклюзивної компетентності, що забезпечує спрямованість на досягнення ефективності інклюзивного навчання завдяки сформованим мотивам та ціннісним орієнтирам здійснення педагогічної діяльності. Рефлексивно оцінний: не менш вагомим постає уміння адекватно оцінювати власну діяльність задля внесення відповідних корективів та уникнення ймовірних помилок і складнощів.

Інклюзивна компетентність – вимога часу, те, без чого неможливо забезпечити ефективне інклюзивне навчання. Адже, незважаючи на впровадження інновацій та розвиток науково-технічного процесу, у центрі освітнього процесу завжди залишається особистість учителя. Саме від нього залежить значною мірою успіх чи провал інклюзивних процесів.

Дане дослідження не охоплює повноти висвітлення порушеної тематики. Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі вбачаємо у розробленні навчально-методичних рекомендацій для фахівців транспортної

сфери щодо адаптації та модифікації навчальних програм задля реалізації індивідуальних освітніх траєкторій осіб з ООП.

Список використаної літератури

1. Бовкуш К.П. Основні засади формування інклюзивної компетентності педагога/ К. Бовкуш //Молодий вчений. №7(10). 2014. С. 158-159
2. Бойчук Ю. Д. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я: монографія / Ю. Д. Бойчук, О. С. Бородіна, О. М. Микитюк ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди .Харків : ХНПУ, 2015. 117 с.
3. Кучерак І.В. Інклюзивна компетентність як основа якості підготовки фахівців транспортної галузі // Інноваційні технології при підготовці фахівців транспортної галузі: електронний зб. матеріалів Всеукраїнської науковопрактичної конференції, м. Біла Церква, 30 вересня 2021 р. / за заг. ред. А.Б. Єрмоленка, І.В. Кучерак. Біла Церква: БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, 2021. 108 с, с. 58-61